

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3Co/12/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113234142
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 07. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrej Radomský
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8113234142.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Andreja Radomského a členov senátu JUDr. Mareka Kohúta a JUDr. Jozefa Angeloviča v spore žalobcov: 1/ T. P., B.. XX.XX.XXXX, X. P. Š. XX, XXX XX L., 2/ Z. P., B.. XX.XX.XXXX, X. P. Š. XX, XXX XX L. a 3/ H. P., B.. XX.XX.XXXX, X. P. Š. XX, všetci zastúpení JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom, Sovietskych hrdinov 163/66, 089 01 Svidník, IČO: 31954448, proti žalovanému: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so sídlom Pribinova 25, 811 09 Bratislava, IČO: 35 807 598, o vydanie bezdôvodného obohatenia, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 29.09.2020, č. k. 13C/298/2013-197 takto jednohlasne

rozhodol:

I. Konanie v časti o zaplatenie nad sumu 4.161 eur zastavuje.

II. Mení rozsudok vo výroku, ktorým súd žalobu zamietol (výrok I.) tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcom spoločne a nerozdielne sumu vo výške 4.161 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku a určuje, že zmluvná podmienka v zmluve o úvere č. XXXXXXXX zo dňa 17.04.2009 uvedená vo Všeobecných obchodných podmienkach poskytnutia úveru bod 13. v tej časti poplatku, ktorej zodpovedajú dve tretiny zahŕňajúce náklady na vypracovanie a uzatvorenie zmluvy o úvere spolu so všetkou administratívou s tým spojenou, je neprijateľná.

III. Mení rozsudok vo výroku o trovách konania (výrok II.) tak, že v časti o vydanie bezdôvodného obohatenia priznáva žalobcom voči žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 25,18 % a v časti určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky priznáva žalobcom voči žalovanému náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

odôvodnenie:

1. Žalobcovia sa žalobou doručenou súdu dňa 25.11.2013 domáhali, aby súd rozhodol o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcom spoločne a nerozdielne sumu vo výške 6.448,- eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku, o určení, že poplatok v časti dvoch tretín zahŕňajúci náklady na vypracovanie a uzatvorenie Zmluvy o úvere spolu so všetkou administratívou s tým spojenou uvedený vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru v zmluve č. XXXXXXXX zo dňa 17.04.2009 je neprijateľný a o povinnosti žalovaného nahradiť im trovy konania.

2. Okresný súd Prešov, ako súd prvej inštancie (ďalej len „súd prvej inštancie“), napadnutým rozsudkom rozhodol, cit.:

„Žalobu zamietla.

Náhradu trov konania stranám nepriznáva.“

3. Právne súd prvej inštancie vec posúdil podľa ust. § 451 ods. 1a 2, § 454, § 455 ods. 1 a § 456 Občianskeho zákonníka.

4. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie skutkovo odôvodnil tým, že z písomného vyhotovenia zmluvy o úvere č. XXXXXXXX vyplýva, že ju uzavrel žalovaný ako veriteľ a T. P., B.. XX.XX.XXXX ako dlžníkom na sumu úveru 800,- eur. Podľa evidencie žalovaného zo dňa 21.04.2014 bolo pred smrťou dlžníka T. P. na túto zmluvu uhradených spolu 570,- eur. V konaní nebolo nijako preukázané, že by bolo pred smrťou poručiťky žalobcov uhradených až 1.700,- eur tak, ako to žalobcovia tvrdili. Žalovaný k tejto zmluve podľa jeho tvrdení eviduje úhrady v celkovej výške 6.118,- eur, z toho 5.548,- eur po smrti dlžníka, a to bez toho, aby bolo zrejmé, kto a akým spôsobom tieto úhrady urobil. Z osvedčenia o dedičstve súd zistil, že úverový dlžník T. P. dňa 19.02.2013 zomrela a pôvodní žalobcovia ako jej dedičia nadobudli po nej dedením, v podieloch uvedených v osvedčení o dedičstve, majetok, resp. práva a povinnosti tam uvedené. V tomto osvedčení však nie sú nijako uvedené práva, resp. pohľadávky z dotknutej zmluvy o úvere, ktoré sú predmetom tohto konania, a že by prešli na žalobcov. Dôležité okolnosti, kto konkrétne a akým spôsobom vykonal úhrady evidované žalovaným vo výške 5.548,- eur po smrti T. P., súd nezistil.

5. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie právne odôvodnil tým, že v danom prípade žalobcovia svoje právo na vydanie bezdôvodného obohatenia 6.448,- eur odvodzovali pôvodne jednak čiastočne z údajného dedenia po ich poručiťke T. P. poukazom na úhrady vo výške 1.700,- eur uskutočnené na zmluvu o úvere č. XXXXXXXX pred jej smrťou, ktoré však v tomto konaní preukázané neboli a v ďalšom rozsahu od celkovo zaevidovaných úhrad prijatých žalovaným na túto zmluvu po smrti poručiťky. V konaní nebolo zistené, že by žalovaným evidované úhrady po smrti T. P., Z. J.H. XX.XX.XXXX v nejakom určitom rozsahu vykonal jednotliví žalobcovia. Z predložených žalobných tvrdení a vykonaných dôkazov právo žalobcov, aby im zaplatil spoločne a nerozdielne nimi požadovanú sumu, nevyplýva, a preto súd žalobu zamietol. Súd považoval za nedôvodnú aj v časti o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Poukázala na viazanosť súdu žalobným návrhom, a to hlavne preto, že zmluvná podmienka v znení, v ktorom sa žalobcovia jej neprijateľnosti domáhali, sa v zmluve nenachádza a žalobcovia ako tretie osoby účastníkmi dotknutej zmluvy neboli, a určovanie neprijateľnosti označenej zmluvnej podmienky vo vzťahu k nim a pre nich je tak bez naliehavého právneho významu a ich právo domáhať sa určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky nevyplýva zo žiadneho právneho predpisu.

6. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol v súlade s ust. § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 CSP. Žalovaný bol v konaní úspešný, avšak z obsahu spisu nevyplýva, že by mu v súvislosti s uplatňovaním práva vznikli trovy konania a neúspešní žalobcovia na náhradu trov konania nemajú právo, preto náhradu trov konania stranám nepriznal.

7. Proti rozsudku podali včas odvolanie žalobcovia, a to z dôvodov uvedených v ust. § 365 ods. 1 písm. f) a h) Civilného sporového poriadku. Podľa názoru žalobcov sú dôvody zamietnutia žaloby mylné. Čo sa týka bezdôvodného obohatenia, problematiku právneho osudu sumy zaplatenej žalovanému ešte počas života ich poručiťky chcú vyriešiť tak, že pri svojom nároku budú vychádzať len z nesporne preukázaných zaplatených súm 22.03.2013 vo výške 3.500,- eur a 11.04.2013 vo výške 2.048,- eur, spolu 5.548,- eur. Nad sumu 5.548,- eur zobrali žalobu späť. Žalobcovia, pôvodne tri sestry a ich otec (manžel poručiťky), zaplatili žalovanému dlh spoločne a po tom, čo sa dozvedeli, že žalovaný nemá nárok na prijatie sporných platieb, dohodli sa, že nárok si uplatnia spoločne a nerozdielne a priznanú sumu si rozdelia na štyri rovnaké časti. Čo sa týka skutočnosti, že ich otec K. P., pôvodne žalobca v 2. rade, počas konania zomrel, žalobu zobrali späť aj ohľadne štvrtiny z uplatnenej sumy, ktorá by pripadla ich otcovi, a teda zostávajúca suma, ktorú žiadajú priznať, predstavuje 4.161,- eur. Späťvzatie žaloby tak rozšírili nad sumu 4.161,- eur. Čo sa týka určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky, všeobecné obchodné podmienky predložil žalovaný a žalovaná zmluvná podmienka je obsiahnutá v ich bode 13. K možnosti určenia za neprijateľnú len časť zmluvnej podmienky poukázal na uznesenie najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4Cdo/143/2015 zo dňa 29.02.2016. Vo vzťahu k ich pasívnej vecnej legitímácii poukázali na rozhodnutia súdov, ktorými bola vo vzťahu k žalovanému určená v prospech dedičov po spotrebiteľovi, ktorý uzatvoril so žalovaným spotrebiteľskú úverovú zmluvu, neprijateľnosť zmluvnej podmienky. K názoru súdu prvej inštancie o nedostatku naliehavého právneho záujmu uviedol, že z uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/27/2018 vyplýva, že v prípade ak je žalobcom spotrebiteľ, nie je potrebné naliehavý záujem tvrdiť a preukazovať. Navrhli, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil tak, že konanie nad sumu 4.161,- eur zastaví, žalovaného zaviazne zaplatiť žalobcom

spoločne a nerozdielne sumu 4.161,- eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku, určí poplatok v časti dvoch tretín zahŕňajúci náklady na vypracovanie a uzatvorenie Zmluvy o úvere spolu so všetkou administratívou s tým spojenou uvedený vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru v zmluve č. XXXXXXXX zo dňa 17.04.2009 za neprijateľný a žalovaného zaviazá nahradiť žalobcom trovy konania.

8. Žalovaný podanie vyjadrenia sa k odvolaniu žalobcov nevyužil.

9. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa ust. § 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), v zmysle zásad ust. § 470 ods. 1 a 2 CSP, vzhľadom na včas podané odvolanie preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konania mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasledujúce CSP bez nariadenia pojednávania (§ 380 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozhodnutia oznámil na úradnej tabuli Krajského súdu v Prešove a na jeho webovej stránke najmenej 5 dní vopred a dospel k záveru, že odvolanie žalobcov je dôvodné.

10. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých dôvodov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

11. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte nesprávneho procesného postupu súdu prvej inštancie, nesprávnych skutkových zistení súdu a nesprávneho právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie, teda či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II. ÚS 78/05).

12. Z obsahu spisu vyplýva, že poručiiteľka, pôvodná dlžníčka žalovaného T. P.W. dňa 17.04.2009 uzatvorila so žalovaným zmluvu o úvere, na základe ktorej jej boli poskytnuté finančné prostriedky vo výške 800,- eur za poplatok vo výške 772,- eur, spolu teda mala na úver zaplatiť 1.572,- eur. Zo splátkového kalendára (č.l. 21) vyplýva, že na predmetný úver bola zaplatená spolu suma vo výške 6.118,- eur.

13. Po čiastočnom späťvzati žaloby žalobcovia žiadajú o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške troch štvrtín platieb, ktoré poukázali na účet žalovaného po smrti poručiiteľky, t.j. zo sumy 5.548,- eur, teda 4.161,- eur, keďže jeden zo žalobcov zomrel.

14. Žalobcovia v žalobe uviedli, že predmetný úver je neplatný podľa ust. § 39 Občianskeho zákonníka v časti úžerných úrokov a neprijateľného administratívneho poplatku. V zmluve nie je uvedená RPMN, preto je potrebné predmetný úver považovať za bezúročný a bez poplatkov. Bezdôvodné obohatenie žalovaného tak tvorí rozdiel medzi výškou poskytnutého úveru a prijatými úhradami za úver.

15. Žalovaný nesúhlasil s tvrdením žalobcov, že predmetný úver je potrebné považovať za spotrebiteľský. K tomuto tvrdeniu odvolací súd uvádza, že zo zmluvy o úvere uzatvorenej medzi žalovaným a poručiiteľkou (dlžníčkou) dňa 17.04.2009 zistil, že dlžníčka je v zmluve označená svojím menom, priezviskom, rodným číslom a ďalšími údajmi, teda ako fyzická osoba nepodnikateľ. Z takto uzavretej zmluvy o úvere je jednoznačne zrejmé, že vo veci bola zmluva uzavretá s fyzickou osobou nepodnikateľom, keďže zmluva o úvere neobsahuje označenie dlžníčky ako podnikateľky, t.j. sídlo podnikania, IČO. Dôkazné bremeno na preukázanie toho, že úver bol poskytnutý na výkon podnikania dlžníčky, ťaží toho, kto tvrdí takúto výnimku, teda žalovaného. V tomto prípade však svoju dôkaznú povinnosť v priebehu konania nesplnil, preto poskytnutý úver je potrebné považovať za spotrebiteľský, nakoľko spotrebiteľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

16. Žalobcovia sa žalobou domáhali určenia poskytnutého úveru za bezúročný a bez poplatkov vzhľadom na neuvedenie výšky RPMN v zmluve. Predmetná spotrebiteľská zmluva bola podpísaná dňa

17.04.2009, teda v čase účinnosti zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, ktorý v ust. § 4 ods. 3 hovorí, že v prípade, ak zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje náležitosti podľa odseku 2 písm. a), b), d) až j), k) a l) cit. zákona, poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov.

17. Ako vyplýva z predmetnej spotrebiteľskej zmluvy (č.l. 7), v tejto skutočne nie je vôbec uvedená výška RPMN, teda náležitosť podľa ust. § 4 ods. 2 písm. j) zákona č. 258/2001 Z. z. účinného v čase uzatvorenia zmluvy, preto v súlade s ust. § 4 ods. 3, je potrebné predmetný úver považovať za bezúročný a bez poplatkov.

18. K záveru súdu prvej inštancie o veci právoplatne rozhodnutej vzhľadom na vydaný rozhodcovský rozsudok voči dlžníčke, odvolací súd poukazuje na svoje predošlé rozhodnutie č.k. 3Co/152/2019-170 zo dňa 12.05.2020, ktorým pôvodný rozsudok súdu prvej inštancie zrušil, a v bode 17. odôvodnenia uviedol, že v danej veci sa nejedná o „res iudicata“ ohľadne žalobcami uvádzaného rozhodcovského rozsudku, pričom poukázal na skutočnosť, že z pohľadu súdnej praxe sa jedná o vyriešenú problematiku. Rozhodcovská doložka, ktorá mala byť dohodnutá ako súčasť Všeobecných podmienok poskytnutia úveru v bode 18., nebola individuálne dojednaná je absolútne neplatná ako neprijateľná zmluvná podmienka, a preto nevyvoláva žiadne právne účinky. Preto, ak na základe tejto rozhodcovskej doložky bol vydaný rozhodcovský rozsudok, tento je nulitným právnym aktom, ktorý nespôsobuje prekážku res iudicata, čo je žalovanému z bohatej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov nepochybne známe.

19. Vzhľadom na konštatovanú bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru vo vzťahu k poplatku uvedenému v bode 13. Všeobecných podmienok poskytnutia úveru, ktorého dve tretiny tvoria náklady na vypracovanie zmluvy o úvere spolu so všetku administratívnu s tým spojenou, je na doplnenie postačujúce uviesť, že žalovanému je rovnako známa rozhodovacia prax súdov aj v tejto problematike. Žalovaný v konaniach týkajúcich sa určenia neprijateľnosti uvedenej podmienky týkajúcej sa poplatku v dvoch tretinách bola opakovane určená ako neprijateľná kvôli svojej bezodplatnosti, kedy spotrebiteľom za tento poplatok žalovaný ako dodávateľ neposkytol žiadne protiplnenie.

20. Z vyššie uvedenej argumentácie teda vyplýva, že žalovaným poskytnutý úver je úverom spotrebiteľským a vzhľadom na chýbajúci údaj o RPMN je navyše bezúročný a bez poplatkov, preto ako správne žalobcovia uviedli v žalobe, žalovaný mal nárok len na vrátenie sumy poskytnutej dlžníčke na základe zmluvy o úvere, teda 800,- eur. Ako nepochybne z obsahu spisu vyplýva, na úver bolo uhradených spolu 6.118,- eur, teda o 5.318,- eur viac ako bola výška poskytnutého úveru. Žalobcovia si po čiastočnom späťvzati žaloby uplatnili nárok na 4.161,- eur, čo má tvoriť tri štvrtiny sumy (jeden zo štyroch žalobcov v priebehu konania zomrel), ktorú poukázali na účet žalovaného po smrti dlžníčky, teda 4.161,- eur.

21. Keďže v konaní bolo z predložených listinných dôkazov nepochybne preukázané, že na účet žalovaného bolo plnené viac, ako mal nárok vzhľadom na konštatovanú bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru, prijaté platby prevyšujúce výšku poskytnutého úveru je potrebné považovať za bezdôvodné obohatenie, na vydanie ktorého by mala pôvodne právo dlžníčka, ktorá však zomrela. Skutočnosť, že žalobcovia uhradili sumy spolu vo výške 5.548,- eur, nebola v tomto konaní sporná, ako vyplýva z vyjadrenie žalovaného k žalobe (č.l. 20), v ktorom uviedol, že dlžníčka aj žalobcovia plnili na základe platnej zmluvy. V prejednávanej veci bolo teda preukázané, že na strane žalovaného vzniklo bezdôvodné obohatenie a nebola sporná skutočnosť, kto plnil po smrti dlžníčky. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobcovia v žalobnom petite žiadali zaviazat' žalovanú na plnenie bezdôvodného obohatenie voči nim spoločne a nerozdielne nebolo povinnosťou žalobcom preukázať kto z nich akú presnú sumu žalovanej uhradil ale postačovalo preukázanie uhradenia celkovej nimi uhradenej sumy. Keďže žalobcovia si žalobou uplatnili nárok na vrátenie 4.161,- eur, odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie tak, že žalobe vyhovel.

22. K neprijateľnosti zmluvnej podmienky tak ako je uvedená vo výrokovej časti tohto rozhodnutia odvolací súd poukazuje na rozhodnutie OS PO sp. zn. 17Csp/30/2017 v spojení s rozsudkom KS PO sp. zn. 5Co/99/2018 v zmysle ktorých platná právny úprava nebráni súdu v prospech dedičov po spotrebiteľovi vyriešiť neprijateľnosť zmluvnej podmienky voči žalovanej. Ohľadne naliehavého právneho záujmu na určení neprijateľnosti zmluvnej podmienky odvolací súd poukazuje na uznesenie NSSR sp. zn. 6Cdo/27/2018 z 28.03.2019 v ktorom konštatuje, že v prípade takejto žaloby nie je potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem. Neprijateľnosť predmetnej zmluvnej podmienky spočíva jej

úzernom charaktere, keď administratívny poplatok má predstavovať až pomer 2/3 a zároveň je z tohto dôvodu aj v rozpore s dobrými mravmi.

23. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, odvolací súd preto postupom vyplývajúcim z ust. § 388 CSP rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcom spoločne a nerozdielne sumu vo výške 4.161,- eur.

24. O trovách celého konania (prvoinštančného i odvolacieho) súd rozhodol podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 2 CSP. Súd vyhovel žalobe v časti o zaplataenie sumy 4.161,- eur (62,59 %) a v časti o zaplataenie 2.487,- eur (37,41 %) po čiastočnom späťvzatí žaloby súd konanie zastavil. Teda úspech žalobcov (rozdiel medzi ich úspechom a neúspechom) predstavuje 25,18 %. V časti o určenie zmluvnej podmienky za neprijateľnú, mali žalobcovia plný úspech, preto im priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Preto odvolací súd priznal žalobcom voči žalovanému nárok na náhradu trov konania tak, ako je uvedené vo výroku III. tohto rozsudku.

25. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh - § 428 CSP).